

თემა 11 დეტექციისა და პრევენციის ხერხები

ტექნოლოგიების განვითარების კვალდაკვალ ერთისმხრივ გაფართოვდა კეთილსინდისიერების დარღვევის ფომები და შესაძლებლობები, თუმცა ამან ასევე ხელი შეუწყო მათზე სწრაფად რეაგირების საშუალებების ჩამოყალიბებას. როგორც წესი, სტუდენტების ქცევის საპასუხოდ ყოველთვის გამოინახება შესაძლებლობა, რაც შესაძლო გადაცდომის რისკებს მინიმუმამდე დაიყვანს ან საერთოდ აგვარიდებს თავიდან. მოცემულ ნაწილში შეგვიძლია ვისაუბროთ კონკრეტული გადაცდომის დეტექციის და პრევენციის საშუალებებზე, რომელიც მნიშვნელოვანია წიანსწარ გვექონდეს გააზრებული, ვიდრე ონლაინ კურსის განხორციელებას დავიწყებთ. როგორც ცნობილია, ყველაზე უფრო ხშირად მსგავსი გადაცდომები გამოვლინდება მაშინ, როცა სტუდენტს დამოუკიდებლად უწევს გარკვეული სამუშაოს შესრულება - ეს შეიძლება იყოს კურსის ფარგლებში შესასრულებელი დავალება და/ან გამოცდა. სწორედ ამ პროცესში არის მნიშვნელოვანი კურსის ხელმძღვანელის როლი, რომ ისე მოხდეს დავალების პირობის გაწერა, რომ მინიმალურ დონემდე იყოს დასული რისკი იმისა, რომ სტუდენტი დამოუკიდებლად არ შეასრულებს აღნიშნულს.

პლაგიატის შემთხვევების თავიდან ასაცილებლად დღეს უკვე ხშირად გამოიყენებენ ტექსტებს შორის მსგავსების დამდგენ (Similarity detection Software) პროგრამას. აღნიშული პროგრამები შეიძლება დავყოთ ორ ჯგუფად, ისინი რომლებიც უფასოდ სთავაზობს სერვისს მომხმარებელს და მეორე ჯგუფი, რომელიც არის ფასიანი და ფუნქციური თვალსაზრისით უფრო მოსახერხებელი. პლაგიატის პრევენციის პროგრამების უმრავლესობა ერთი პრინციპით მუშაობს, სტუდენტის მიერ ატვირთული ნაშრომი მოხვდება ელექტორნულ რეპოზიტორში, სადაც ეს ტექსტი შედარდება აქამდე უკვე არსებულ სხვა ტექსტებს და მსგავსების იდენტიფიცირების შემთხვევაში პროგრამა აუცილებლად სხვა შეფერილობას მისცემს ტექსტს, რომ გამსწორებლისთვის მარტივი შესამჩნევი გახდეს. ამ გზით ტესტების შედარება ხდება ძირითადად სამი სახის წყაროებთან, პირველი ეს არის იმავე პროგრამის რეპოზიტორი, სადაც თავს იყრის ნაშრომების არქივი ყველა იმ ინსტიტუციიდან, რომელიც ამ პროგრამას გამოიყენებს. მეორე ეს არის ინტერნეტ რესურსები, ღია წვდომით ინტერნეტში განთავსებული ნებისმიერი ტექსტი ხელმისაწვდომია პროგრამისთვის იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ერთხელ მოხდა მისი გამოქვეყნება და მოგვიანებით კონკრეტული საიტიდან ის ინფორმაცია წაიშალა. შემოწმების დროს ასევე ხდება ტექსტების შედარება იმ ჟურნალების სტატიებთან, რომლებიც ღიად არ არის ხელმისაწვდომი და კონკრეტულ სამეცნიერო ბაზებზე წდომას მოითხოვს.

პროგრამის ალგორითმი ერთმანეთს ადარებს ტექსტებს ასო-ნიშნების დონეზე და შესაბამისად მარტივად მოძებნის იდენტურ ჩანაწერებს. საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მიღებული პრაქტიკაა აღნიშნული სისტემის გამოყენების კუთხით, შესაბამისად თუ სტუდენტი წარადგენს დავალებას, რომელიც უბრალოდ გადაწერილია სხვა წყაროდან, ამ პროგრამის გამოყენების პირობებში მისი იდენტიფიცირება მარტივია. თუმცა მკვლევართა ის ნაწილი, რომელიც სწავლობს პლაგიატის შემთხვევების მიზეზებს, ხაზს უსვამს იმას, რომ ხშირად მსგავსი შედეგები ერთგვარად პროვოცირებულია კურსის ხელმძღვანელი მიერ. მაგალითად, თუ კონკრეტულ სასწავლო კურსს ერთდროულად ასი სტუდენტი სწავლობს, სასურველია თუ მათ დავალების განსხვავებულ სკითხვებს მივცემთ შესასრულებლად, ან პირობითად ერთი კურსის ფარგლებში თუ ვასწავლით სამ-ოთხ ჯგუფს, აუცილებელია, რომ დავალების/გამოცდის პირობა ყველა ჯგუფს ინდივიდუალური ჰქონდეს, ამ განსხვავებულობით ხელს ვუწყობთ იმას, რომ სხვადასხვა ჯგუფის სტუდენტებმა ერთმანეთისგან გადაწერა და ნაშრომების ჯგუფებს შორის გამოყენება არ მოისურვონ. მკვლევართა ნაწილი ყურადღებას ამახვილებს დავალების პირობის ჩამოყალიბების სიცხადეზე და მის შესასრულებლად გამოყოფილ დროზე, როგორც პლაგიატის შემთხვევების მაპროვოცირებელ მიზეზებზე. უფრო კონკრეტულად საუბარია იმაზე, რომ დისტანციური კურსები განსხვავდება პირისპირ სწავლებისგან მათ შორის იმით, რომ ინსტრუქციის გაცნობისას სტუდენტი არის მარტო, მას არ ჰყავს ლექტორი გვერდით და შესაბამისად ვერ დასვამს შეკითხვას თუ მისთვის რომელიმე საკითხი გაუგებარია. ამიტომ, აუცილებელია დავალების პირობის გაწერისას, მაქსიმალური სიზუსტით იყოს ჩამოყალიბებული რისი გაკეთება ევალება სტუდენტს. თუ დავალების ინსტრუქცია აღმოჩნდება დამაბნეველი, ეს შეიძლება გახდეს მიზეზი იმისა, რომ მიმართონ არაკეთილსინდისიერ ქცევას, ამ შემთხვევაში - პლაგიატს. მიზეზებს შორის სტუდენტების ნაწილი ასევე ასახელებს დროს. კონკრეტული აქტივობისთვის გამოყოფილი დრო თუ არის მცირე და სტუდენტი დროის მოკლე მონაკვეთში ვერ ასწრებს მის ჯეროვნად შესრულებას, შეიძლება იფიქროს გადაწერაზე, ამ შემთხვევაში ეს იქნება მისი პრობლემის ყველაზე მარტივი გადაჭრა. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია დავალებისთვის გამოყოფილი დრო იყოს მეტ-ნაკლებად თანხვედრაში მისი შესრულებისთვის საჭირო ვადისა. ამ შემთხვევაში ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმასაც, რომ ეს ვადები არ განვსაზღვროთ გადაჭარბებით, რადგან თუ აუდიტორიაში წერის პროცესის კონტროლის საშუალება გვაქვს, დისტანციური კურსის შემთხვევაში ვერ ხერხდება პროცესზე უფრო სიზუსტით დაკვირვება, შესაბამისად თუ

კონკრეტული დავალების შესრულების ვადების სტუდენტს ზედმეტობით ექნება განსაზღვრული, უფრო მაღალია ალბათობა, რომ ის შეეცდება ამ დროის სხვა - არაკეთილსინდიერი მიზნებით გამოყენებას. დისტანციური სწავლების შემთხვევაში პლაგიატის შემთხვევების დეტექცია არ უნდა იყოს ერთადერთი მიზანი. დასავლეთ ქვეყნების პრაქტიკა მიგვანიშნებს, რომ დეტექციაზე კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია პრევენციის საკითხები. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია კურსის აქტივობების განსაზღვრის და დაგეგმვის ეტაპზე გავითვალისწინოთ ის პრინციპების, რომელებიც გამოიყენება შემთხვევების პრევენციისთვის. ყველაზე უფრო ხშირად ასეთად გვევლინება უკუკავშირი, რომელიც იქნება დროული და ინდივიდუალური. სტუდენტებისთვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს კომენტარები მათსავე ნაშრომებზე და აუცილებელია ეს ხდებოდეს მთელი სასწავლო პერიოდი და არა მხოლოდ საბოლოო ნაშრომებთან მიმართებით. მათ ზუსტად უნდა იცოდნენ სად უშვებენ შეცდომებს და როგორ შეძლონ ამ შეცდომების გამოსწორება (აღნიშულზე დეტალურად საუბარია წინა თავში).

პლაგიატის ტრადიციული შემთხვევების გარდა ონლაინ სწავლების დროს კიდევ უფრო მრავლად გვხვდება მოტყუების (cheating) შემთხვევები. როგორც ზევით აღვნიშნეთ მისი ფორმები მეტწილად დამოკიდებულია კონკრეტული გამოცდის ფორმატზე, შესაბამისად ყველასთვის დამოუკიდებლად არსებობს რეაგირების თუ რისკების შემცირების გზები. ონლაინ კურსის დროს თუ გამოცდის ჩატარებას გეგმავთ ტესტურ ფორმატში აუცილებელია გავითვალისწინოთ რამდენიმე გარემოება:

- **სასწავლო პლატფორმა** - დღეს მსოფლიოში მრავლად არის ონლაინ სწავლების პლატფორმები, რომელიც გამოიყენება ტესტური გამოცდის ჩასატარებლად. მათი შერჩევას, სხვა მახასიათებლებთან ერთად ყურადღება უნდა მივაქციოთ ტესტის დაგეგმვის ფუნქციურ მახასიათებლებს, კერძოდ, თუ არის შესაძლებელი ტესტში როგორც შეკითხვების, ასევე თითოეულ შეკითხვაში სწორი პასუხების არევის შესაძლებლობა. ეს მნიშვნელოვანი დეტალია და ხელს უწყობს იმას, რომ სტუდენტებს ერთდროულად ერთიდაიგივე შეკითხვაზე პასუხის გაცემა არ მოუწიოს, ასევე, სწორი პასუხი არ იყოს რიგითობით იდენტური. მეორე თავში განხილული სწავლების სისტემა Moodle, ამის შესაძლებლობას იძლევა.

- **ტესტების ბანკის მრავალფეროვნება** - რეკომენდირებულია ტესტები მომზადდეს ტესტების ბანკის ფუნქციის გამოყენებით, ამ შემთხვევაში კურსის ხელმძღვანელი წინასწარ გაწერს გარკვეული რაოდენობის შეკითხვებს, საიდანც შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით განსაზღვრული რაოდენობა გამოჩნდება ტესტში. ეს ფუნქცია ხელს უწყობს იმას, რომ საგამოცდო ტესტი არსებობს იმდენი ვარიანტი, რამდენი სტუდენტიც არის კურსში. რეკომენდირებულია, რომ ტესტების ბანკში შეკითხვების რაოდენობა მინიმუმ ორჯერ მეტი იყოს ვიდრე საგამოცდო ტესტშია მოცემული. ზოგადად, რაც უფრო ბევრი შეკითხვა იქნება მოცემული შეკითხვების ბანკში, მით უფრო მრავალფეროვანი ერთეული იქნება საგამოცდო ტესტი.
- **შეკითხვის ტიპები** - სასურველია თუ ტესტში შემავალი შეკითხვების ფორმები იდენტური არ იქნება. ჩვენ მიერ მეორე თავში განხილული ელექტრონული სწავლების პლათფორმები საშუაებას გვაძლევს განსხვავებული ფორმატის შეკითხვების გამოყენებისთვის, ეს შეიძლება იყოს - შემოსახაზი პასუხი; ჭეშმარიტი/მცდარი; შესაბამისობები; გამოტოვებული სიტყვების ჩასმა; ღია შეკითხვა და სხვ. რეკომენდირებულია, რომ ტესტში შეკითხვის ფორმები იყოს შერეული, არ იყოს მხოლოდ ერთი ტიპის შეკითხვა მოცემული.
- **ტესტის შესასრულებად გამოყოფილი დრო** - დროის კონტროლი იმდენად არის მნიშვნელოვანი, რამდენადაც ის წარმოადგენს ერთგვარ შემზღულდავ მექანიზმს. ტესტის შემთხვევაში მნიშვნელოვანია დრო იყოს გონივრულად იმ მოცულობაში შეკითხვებთან შესაბამისობაში, რომელიც ტესტშია წარმოდგენილი. გარდა ტესტის დაწყებისა და დასრულების ვადებისა, ასევე შესაძლებელია უშუალოდ ტესტზე მშაობის დროის ლიმიტის განსხაზღვრა. პირობითად, თუ ტესტი შედგება 20 შემოსახაზი შეკითხვისგან, მისი დროის ლიმიტი შეიძლება იყოს 20 წუთი. საკმარისია, რომ ტესტების შესასრულებლად უფრო მეტი დრო იყოს მოცემული, სტუდენტები კონცენტრირდებიან იმაზე, თუ როგორ მოძიონ სწორი პასუხები და არა იმაზე, რომ დროულად შეასრულონ ტესტი.
- **უსაფრთხო ბრაუზერის გამოყენება (Safe Exam Browsing)** - მსოფლიოს მრავალ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში ტესტის შესრულების დროს აღნიშნულ ფუნქციას წარმატებით გამოიყენებენ. არსი მდგომარეობს იმაში, რომ ამ ფუნქციის გააქტიურების შემდეგ, სტუდენტი კომპიუტერში ტესტი გაიხსნება ისეთ ბრაუზერში, რომელიც

ავტომატურად ბლოკავ კომპიუტერის ყველა სხვა აპლიკაციას, შესაბამისად სტუდენტს მხოლოდ ტესტზე მუშაობა შეუძლია და ვიდრე ამას არ დაასრულებს და არ წარადგენს, მანამდე სხვა მოქმედებებს ვერ შეასრულებს. ონლაინ სწავლების დროს საკმაოდ ხშირად გამოიყენებ ადმინსტრატორებს. გასათვალისწინებელია, რომ აუცილებელია სტუდენტმა წინასწარ, გამოცდის დაწყებამდე გადმოიწეროს ეს პროგრამა და დააინსტალიროს პერსონალურ კომპიუტერში.

- **ვიდეო კონფერენციის ინსტრუმენტი** - ყველა ზემოთ ჩამოთვლილთან ერთად, ასევე მნიშვნელოვანია ტესტის დროს ყველა სტუდენტს ჰქონდეს კამერა და მიკროფონი ჩართული. კურსის ხელმძღვანელს შესაძლებლობა ექნება დააკვირდეს რა გარემოში მიმდინარეობს წერის პროცესი, ასევე გაიგოს ხმა, თუ სტუდენტი შეეცდება სხვა ადამიანის დახმარებას. ვიდეო კონფერენციის არსებული პროგრამები საშუალებას იძლევა ერთროულად ყველა სტუდენტმა გააზიაროს ეკრანი, შესაბამისად კურსის ხელმძღვანელი შეძლებს მუდმივად დააკვირდეს, თუ რა აკეთებს კონკრეტული სტუდენტი.

რაც შეეხება ზიპირ გამოცდას, ის ხშირად გამოიყენება როგორც ერთგვარი საშუალება იმისა, რომ კურსის ხელმძღვანელმა გადაამოწმოს რამდენად ფლობს კონკრეტული სტუდენტი იმ ცოდნას, რომელსაც შეიძლება წერითი კომპონენტების დროს წარმოაჩინოს. პირველრიგში, ზეპირი გამოცდის მიმდინარეობისას აუცილებელია სტუდენტმა გამოიყენოს ვიდეო კამერა ჩართულ მდგომარეობაში და უშუალოდ საუბრის დროს უნდა უყურებდეს კამერას პირდაპირ. თუ დადგა შემთხვევა, რომ სტუდენტი ცდილობს დაიხმაროს მესამე პირი, რომელიც კარნახობს კონკრეტულ შეკითხვაზე პასუხს, ამის იდენტიფიცირება სინქრონული გამოკითხვის პერიოდში შედარებით მარტივია, რადგან გამოკითხვის დროს სტუდენტს მიკროფონიც ჩართულ მდგომარეობაში უნდა ჰქონდეს. სასურველია თუ ვიდეო კონფერენციის პროგრამაში მონაწილეებს შეეზღუდებათ ერთმანეთთან ინდივიდუალურად შეტყობინებების გააგზავნა, რაც შეიძლება არა მიზნობრივად იქნას გამოყენებული. ასევე, ზეპირი გამოცდის მიმდინარეობისას აკრძალული უნდა ჰქონდეს კლავიატურის გამოყენება როგორც იმ მოწყობილობიდან რომლითაც გამოცდას ესწრება, ასევე სხვა ნებისმიერი. ამ რჩევების გათვალისწინებით შესაძლებელი იქნება მინიმუმადე დავიყვანოთ აკადემიური გადაცდომის ფაქტი უშუალოდ გამოკითხვის პროცესში.

მონაცემთა ფალსიფიცირების შემთხვევების დეტექციის ყველაზე მარტივი გზა არის მითითებული წყაროების გადამოწმება, რათა კურსის ხელმძღვანელი დარწმუნდეს, რომ აღნიშნულ ლიტერატურაში ნამდვილად საუბარია დამოწმებულ ფაქტებზე. რაც შეეხება რაოდენობრივი მონაცემების დამახინჯებას ან მათ გამოგონებას, დეტექციის თვალსაზრისით აღწერილი უფრო რთულია. თუ კურსის ხელმძღვანელს ეჭვი გაუჩნდება, რომ კონკრეტული ნაშრომი ამ კუთხით პრობლემური შეიძლება იყოს, მას შეუძლია კვლევის მონაცემების (research data) გამოთხოვა, ეს შეიძლება იყოს კვლევისას გამოყენებული ანკეტა-კითხვარების შევსებული ფორმები, ფოკუს ჯგუფის ჩანაწერები და ყველა ის მონაცემები, რომელიც დაადასტურებს, რომ მითითებული რაოდენობის რესპოდენტების გამოკითხვა ნამდვილად ჩატარდა. მსგავსი შემთხვევების პრევენციისთვის რამდენიმე მიდგომა გამოიყენება, პირველი ეს არის დავალების შესრულებისთვის გამოყოფილი დროის ხანგრძლივობის გაზრდა და მეორე, დავალების პირობის დეტალური, ნაბიჯ-ნაბიჯ განმარტების მიწოდება. თუ ტესტური დავალებების დროს არ უნდა დაეუშვათ დროის დიდი ლიმიტი, ამ შემთხვევაში, როცა სტუდენტმა უნდა მოამზადოს ანალიტიკური ნაშრომი მას შეიძლება მივცეთ რამდენიმე კვირაც კი, რადგან ეს პროცესი დიდ დროს მოითხოვს, შესაბამისად დროის დეფიციტისგან გამოწვეული სტრესი ნაკლებად იქნება. ამ პროცესში ასევე მნიშვნელოვანია დეტალური ინსტრუქციის მიცემა/გაწერა, სასურველია თუ ავუხსნით როგორ უნდა შეაგროვოს მონაცემები, რა უნდა გაითვალისწინოს ამ პროცესში, როგორ მოახდენს კურსის ხელმძღვანელი ყველა ამ დეტალის გადამოწმებას და შეფასების რა კრიტერიუმებს გამოიყენებს. მნიშვნელოვანია, რომ ამ შემთხვევაში შეფასდეს არამხოლოდ საბოლოო პროდუქტი (სამეცნიერო ნაშრომი), არამედ მასზე მუშაობის პროცესიც. ეს საშუალებას მისცემს კურსის ხელმძღვანელს სწრაფი რეაგირება მოახდინოს, თუ გაჩნდა გონივრული ეჭვი, რომ მონაცემების შეგროვებისას დაშვებულია შეცდომა.

აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების დარღვევისას ყველაზე უფრო რთული დეტექციის თვალსაზრისით არის შემთხვევები, როცა საქმე გვაქვს ნაშრომის ყიდვის (Contract Cheating) ფაქტთან. ამ ფორმის ამოცნობა და დადასტურება რთულია იმდენადად, რამდენადაც როგორც წესი, აღწერილი ნაშრომები არის ორიგინალ ასლად შემქნილი. ამ შემთხვევაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება კურსის ხელმძღვანელის ჩართულობას. მას გარკვეული წარმოდგენა აქვს ყველა სტუდენტის შესაძლებლობაზე და შესაბამისად, არსებობს წინასწარი მოლოდინები თუ როგორ ნაშრომს მოამზადებს კონკრეტული სტუდენტი, თუ ეს მოლოდინები საბოლოო

პროდუქტისგან რადიკალურად განსხვავებულია, მაშინ ჩნდება ეჭვი გადაცდომის ამ ფორმასთან მიმართებაში. ამ ვარაუდის დადასტურების მიზნით, მნიშვნელოვანია მოხდეს ზეპირი კომპონენტის გამოყენებით იმის გადამოწმება, ნამდვილად ფრლობს თუ არა სტუდენტი ამომწურავ ინფორმაციას ამ საკითხზე, შეუძლია თუ არა დამოუკიდებლად იმსჯელოს ამ თემაზე, რამდენად სიღრმისეულად ახერხებს ამას. კურსის ხელმძღვანელს სრული უფლება აქვს, ეჭვის არსებობის შემთხვევაში მოითხოვოს ნაშრომის ზეპირად წარდგენა, რომლის დროსაც მას საშუალება იქნება დასვას შეკითხვები. დეტექციის გარდა, მნიშვნელოვანია ყურადღება გავამახვილოთ პრევენციის მექანიზმებზე. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ამ შემთხვევების პრევენციის ყველაზე ეფექტური საშუალება არის აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების შესახებ სტუდენტების პროაქტიული ინფორმირება. მნიშვნელოვანია, რომ ჩვენს სასწავლო კურსში, რა თემატიკისაც არ უნდა იყოს ის, ინტეგრირებული გვქონდეს საკითხები, რომელიც შეეხება სწავლის/მუშაობის პერიოდში კეთილსინდისიერების და ეთიკის ზოგადი ნორმების გამოყენებას. კონკრეტულად ამ ფორმის გადაცდომისთვის, ასევე, ეფექტურია თუ არ იქნება მხოლოდ წერითი კომპონენტის ჩაბარება, არამედ მასთან ერთად სტუდენტს მოუწევს ზეპირი პრეზენტაცია, ნაშრომის წარდგენა აუდიტორიისთვის, ამის შესახებ კურსის ხელმძღვანელმა წინასწარ უნდა გააფრთხილოს სტუდენტები, რომ შეფასების ამ მეთოდს გამოიყენებს.

დეტექცია თუ პრევენცია?!

აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვის მიმართულებით როდესაც საუბრობენ აუცილებლად განასხვავებენ ორ მიდგომას, ერთი არის დეტექციის - როდესაც ხდება შემთხვევების გამოვლენა და მათზე სანქციების დაწესება, ხოლო მეორე, როდესაც ხორციელდება მთელი რიგი აქტივობები, იმისთვის, რომ მოხდეს მსგავსი შემთხვევების პრევენცია. დასავლეთის ქვეყნების საუკეთესო პრაქტიკას თუ გადავხედავთ, ვნახავთ რომ ძირითადი აქცენტი გამახვილებულია პრევენციის მექანიზმებზე. ცხადია ეს არ გამოირიცხავს დეტექციას და სანქციების ამოქმედებას, მაგრამ მნიშვნელოვანია ჩვენი, როგორც კურსის ხელმძღვანელების როლი დავინახოთ ამ ჭრილში, რა შეგვიძია გავაკეთოთ, იმისთვის რომ მსგავსი შემთხვევების პრევენციას შევუწყოთ ხელი. აუცილებელია, რომ ონლაინ კურსის შემუშავების პროცესში წინასწარ გავითვალისწინოთ ის თემატიკა, თუ აქტივობა, რომელიც კეთილსინდისიერების პრინციპების მნიშვნელობას უკეთ წარმოაჩენს. პირველი რაც ნებისმიერი კურსის ფარგლებში შეიძლება გაკეთდეს ეს არის ინფორმაციის მიწოდება.

მნიშვნელოვანია პირველი შეხვედრაზე ჩვენს სტუდენტს ავუხსნათ რას გულისხმობს ეს პრინციპები და რატომ არის მნიშვნელოვანი მათი დაცვა სწავლების ნებიმსიერ დისციპლინაში. აუცილებლად უნდა ვესაუბროთ გადაცდომის იმ ფორმებზე, რომელიც შეიძლება სწავლის დროს გამოიკვეთოს, ამ გადაცდომებზე რეაგირების გზებზე. სასურველია, ეს ინფორმაცია მათ პირველივე შეხვედრაზე ჰქონდეთ. მეორე მნიშვნელოვანი საკითხი, რაც პრევენცია შეუწყობს ხელს ეს არის დავალებების ან შეფასების სისტემი დივერსიფიცირება, აქტივობების მრავალფეროვნება. თუ მხოლოდ ერთი ტიპის აქტივობა იქნება კურსში უფრო იზრდება ალბათობა, რომ სტუდენტის ქცევა იმგვარად ჩამოყალიბდეს, რაიმე სახის არაკეთილსინდისიერ ქმედებას მოარგოს კონკრეტული აქტივობა, თუმცა თუ შეფასების აქტივობები იქნება განსხვავებული, უფრო ნაკლები ალბათობაა, რომ მას ეს ქცევა ჩამოუყალიბდეს. მაგალითად, მთელი სემეტრის მანძილზე თუ მხოლოდ ტესტებით შევაფასებთ, შეიძლება არ იყოს ისეთი ეფექტური, როგორც აქტივობის ფორმების ცვლილება - ტესტი, წერიტი ნაშრომი, ზეპირი გამოცდა. და ბოლოს, როცა ვსაუბრობთ პრევენციაზე, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია უკუკავშირის როლი. სტუდენტი კურსის ხელმძღვანელისგან უნდა იღებდეს ინდივიდუალურ და დროულ უკუკავშირს ყველა აქტივობასთან მიმართებაში, მან უნდა იცოდეს სად უშვებს შეცდომას, რისი გაუმჯობესება შეუძლია და როგორ. ხშირად კურსის ხელმძღვანელი მხოლოდ საბოლოო ნაშრომების შემთხვევაში გასცემს უკუკავშირს, რაც ითვლება მცდარ მიდგომად, რადგან ასეთ შემთხვევაში ეს არის დაგვიანებული უკუკავშირი, მისი გამოყენება კონკრეტული კურსის ფარგლებში შეუძლებელია. შესაბამისად, ონლაინ კურსის დიზაინის ეტაპზე უნდა გავითვალისწინოთ რომელ აქტივობებთან მიმართებაში შეგვიძლია მივცეთ უკუკავშირი და რა პერიოდულობით. სწორედ ეს მუდმივი და თანმიმდევრული კომუნიკაცია შეიძლება იყოს იმის საწინდარი, რომ კურსის ფარგლებში შესრულებული დავალებები იქნება მაღალი ხარისხის და კეთილსინდიერების პრინციპებზე დაფუძნებული.

რეკომენდაციები კურსის ხელმძღვანელებს:

- კურსის შესავალ ნაწილში ინტეგრირდეს ინფორმაცია კონკრეტულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში არსებული წესების შესახებ, რომელიც გამოიყენება ეთიკის ნორმების და აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების უზრუნველსაყოფად. მნიშვნელოვანია, რომ საწყის ეტაპზე სტუდენტებს განემარტოთ გადაცდომის ფორმები, მათი დეტექციის საშუალებები და ასევე, მათზე რეაგირების წესები.

სასურველია, ეს ინფორმაცია განვითავსოთ, სასწავლო კურსის სილაბუსშიც და სტუდენტების ხელმისაწვდმი იყოს სწავლების სივრცეშიც.

- შეფასების განსხვავებული აქტივობების გამოყენება კურსის მსვლელობისას - სასურველია არ გამოვიყენოთ მხოლოდ ერთი ტიპის შეფასების მეთოდი და შევეცადოთ გვექონდეს მაქსიმალური ვარიაცია, რამდენადაც ამის შესაძლებლობას მოგვცემს კურსის თემატიკა.
- თუ შეფასების მეთოდად გამოვიყენებთ ტესტებს, მნიშვნელოვანია შეკითხვების ბანკი იყოს მდიდარი და მრავალფეროვანი შეკითხვების ფორმატთან მიმართებაში. მხოლოდ ამ შემთხვევაში შეიძლება ვისაუბროთ იმაზე, რომ ყველა სტუდენტს ინდივიდუალური საგამოცდო ტესტი შეხვედება, რომ შეკითხვები არ გამეორდება და ეს ხელს შეუწყობს იმას, რომ ყველა შეეცება დამოუკიდებლად შეასრულოს გამოცდა. რეკომენდირებულია, შეკითხვების ბანკში მოცემული კითხვების რაოდენობა 3-ჯერ მაინც აღემატებოდეს იმ რაოდენობას, რომელიც უშუალოდ საგამოცდო ტესტში უნდა მოხვდეს.
- წერიტი დავალების შესრულების დროს მნიშვნელოვანია ინასტრუქცია იყოს გაწერილი მაქსიმალური სიზუსტით, არ უნდა დარჩეს გაურკვეველი და დასაზუსტებელი საკითხები, რომელიც შეიძლება დაბრკოლებად იქცეს სტუდენტისთვის. სასურველია, თუ ლექციის მსვლელობისას წინასწარ აუხსნით რას გულისხმობს მომდევნო დავალება.
- დავალების შესრულების ვადები ერთგავრ სტრესად და მაპროვოცირებლად შეიძლება იქცეს, ამიტომ აუცილებელია კონკრეტული აქტივობისთვის შესრულების გონივრული ვადები განისაზღვროს. ეს შეეხება როგორც წერიტი დავალებებს, ასევე, სასწავლო მასალისთვის გამოყოფილ დროს. ხშირ შემთხვევაში თუ ძალიან გადატვირთულია საკითხი, ამან შეიძლება გამოიწვიოს სტუდენტის დემოტივაცია და ან საერთოდ არ შეასრულოს ის კონკრეტული აქტივობა, ან მიმართოს არაკეთილსინდისიერ ქმედებას.
- რაც შეიძლება ხშირად უნდა ხდებოდეს უკუკავშირის მიწოდება. მნიშვნელოვანია, რომ ყველა აქტივობასთან დაკავშირებით სტუდენტები იღებდეს ინფორმაციას როგორ შეიძლება ის უკეთესად შეესრულებინა, ან რა გააკეთა სწორად და რა საჭიროებს გაუმჯობესებას. სწორედ თანმიმდევრული უკუკავშირი დაეხმარება მათ სწავლის

შედეგების გაუმჯობესებაში და ასევე, მნიშვნელოვნად უზრუნველყოფს იმას, რომ ეს აქტივობები შესრულებული იქნება კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვით.

- მნიშვნელოვანია კურსის მიმდინარეობისას მოხდეს ყველა შესაძლო გადაცდომის იდენტიფიცირება და მათზე შესაბამისი რეაგირება, იგულისხმება იმ საქნციების გამოყენება, რომელიც კონკრეტული საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ არის გათვალისწინებული. ეს აუცილებელია იმდენად, რამდენადაც დაუსჯელობის შემთხვევებმა შეიძლება პროვოცირება გაუკეთეს ახალ შემთხვევებს.

ბიბლიოგრაფია

Denney, V., Dixon, Z., Gupta, A., & Hulphers, E. (n.d.). Exploring the Perceived Spectrum of Plagiarism: a Case Study of Online Learning. *Journal of Academic Ethics*.

Digital Citizenship. 2017. Canada: printed in Canada. E-book.

Digital Citizenship Education Handbook (Being online, Well-being online, Rights online) 2019. Council of Europe Publishing. E-book.

Divina Frau-Meigs Brian O'Neill Alessandro Soriani Vitor Tomé, DIGITAL CITIZENSHIP Education Overview and new perspectives, 2017, Council of Europe

Eaton, S. E. (2020). Academic Integrity: A Systems Approach to Address Contract Cheating. *Online Submission*, null-2020

García-Morales, V. J., Garrido-Moreno, A., & Martín-Rojas, R. (2021). The Transformation of Higher Education After the COVID Disruption: Emerging Challenges in an Online Learning Scenario. *Frontiers in Psychology*, 11, N.PAG.

Goodsett, M. (2020). Going the Distance for International Students: Academic Integrity Support Online. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 14(3/4), 209–227.

Halupa, C., & Bolliger, D. (2015). Student Perceptions of Self-Plagiarism: A Multi-University Exploratory Study. *Journal of Academic Ethics*, 13(1), 91–105.

Harris, L., Harrison, D., McNally, D., & Ford, C. (2020). Academic Integrity in an Online Culture: Do McCabe's Findings Hold True for Online, Adult Learners? *Journal of Academic Ethics*, 18(4), 419–434.

Internet Literacy Handbook, 2017, Council of Europe

Kleinman, S. (2005). Strategies for Encouraging Active Learning, Interaction, and Academic Integrity in Online Courses. *Communication Teacher*, 19(1), 13–18.

Lee-Post, A., & Hapke, H. (n.d.). Online learning integrity approaches: Current practices and future solutions. *Online Learning Journal*, 21(1), 135–145.

Luksanapruksa, P. (1), & Millhouse, P. W. (2). (n.d.). Guidelines on what constitutes plagiarism and electronic tools to detect it. *Clinical Spine Surgery*, 29(3), 119–120.

O'Connell, J. (n.d.). Networked participatory online learning design and challenges for academic integrity in higher education. *International Journal for Educational Integrity*, 12(1).

Reducindo, I., Rivera, L. R., Rivera, J., & Olvera, M. A. (n.d.). Integration of LMS platform and open source algorithm for detection and prevention of plagiarism in Higher Education. *Revista General de Informacion y Documentacion*, 27(2), 299–315.

Reedy, A., Pfitzner, D., Rook, L., & Ellis, L. (2021). Responding to the COVID-19 emergency: student and academic staff perceptions of academic integrity in the transition to online exams at three Australian universities. *International Journal for Educational Integrity*, 17(1), 1–32.

Spaulding, M. (2009). Perceptions of Academic Honesty in Online vs. Face-to-Face Classrooms. *Journal of Interactive Online Learning*, 8(3), 183–198.

Westi Haryanti Utami. (2020). Turnitin Washback Effect: Efl Students' Methods of Avoiding Plagiarism on Academic Writing. *Jurnal Pendidikan Bahasa Dan Sastra*, 19(2), 198–210.

სასარგებლო ბმულები

European Network for Academic Integrity - <https://www.academicintegrity.eu/wp/>

International Center for Academic Integrity - <https://academicintegrity.org>